

मावतौकुर्वन् दृष्टीं च हरीतकी । एतेषां पाचिकैः
भागेः येषास्तु कार्जिकाः प्लुताः । पिप्पल्याश्च पिङ्ग-
कानि चैव चर्करा यथा । सर्वमेतत् समालोच्य यनै-
र्वाग्मिना पचेत् । एतत् प्राशितमात्रेण वाग्बिभृदिः
प्रजायते । चण्डरालप्रयोगेण किङ्करोः सह गीयते ।
चण्डरालप्रयोगेण खरो भवति कोकिलः । मासमेकं
प्रयोगेण भवेत् श्रुतिधरो नरः । पञ्च शुचूनां प्रमेहाय
कासं पञ्चदिनं जयेत् । चण्डरालाच्चैव नारीणां नरा-
णामुत्प्रेतसाम् । इतं स्वारसतं नाम ब्रह्मवैवर्तप्रदम्”
निकित्वास्तस्यैव ।

ब्र(त्र)ह्मेश्वर ब्रह्मणि तपसि येते श्री-वृक्ष-पृष्ठोऽ॥कार्तिकेये
भा०व० २११ अ० । २विष्णो च भा०श्री०१४०अ० ।

त्र(व)ह्याज्ज उ० ब्रह्म वेदसृज्यति सृज्य-त्यागे सृज् सृज्
 स० वेदस्यामिनि “ब्रह्माज्जता वेदनिन्दा कौटसाज्यं
 सृज्द्वयः । गर्हित्वाद्यायोज्यभिः सुरापानसम्पानि
 षट्” मनुना तत्त्यागस्यासुरापानकृतसृज्यम् ।

ब्र(व)ह्मोद्(दु)त्तर न० तीर्थभेदे भा० व० दश स० ।

न(त्र)होत्तर लि० ब्रह्मा ब्राह्मणः चत्तरोऽधिकारी यस्य ।
 : यद्वास्तामिके भूत्यादौ । २ ब्रह्मप्रधाने च ।

प्र(त्रे)न्नोद्य न० वद-भावे कथम् इत० । ब्रह्मप्रतिपादकवाक्ये
कात्या० श्रौ० १२।३।२० । २२ ब्रह्मकथने च “ब्राह्मणा
भगवन्तो हन्ताहनिमं (याज्ञत्रम्) द्वौ प्रश्नौ प्रष्टव्यामि
तौ चेन्मे वक्ष्यति न वै जात युष्माकमिमं कश्चि
ब्रह्मोद्यम जेतति” इ० उ० ।

न(व)ह्योपनेत ५० ब्रह्माणं विप्रसृजयते तत्रैतदण्डहेतु-
त्वात् सृष्ट-नी-तृप् । पञ्चाशद्वर्षे “विप्रसृज पाञ्चाशो
दण्ड” कृतिः ।

न(त्र)स्योपनिषद् स्त्री उपनिषद्भेदे उपनिषद्भेदे दृश्यम् ।

न(व)द्वादन उ० नद्वादनोदनम् । यच्च चत्विग्भेदाद्यं
कथं । "नद्वादनं पचति चतुर्णां पात्राणामञ्जलि-
प्रस्तुतानाम्" कात्या०श्रौ० २०।१।४ । "चतुर्णां पात्राणां
चतुर्णामञ्जलीनां चतुर्णां प्रस्तुतानां च प्रस्तुतचैकाकृति
कोशः । "अकूतेनमाद्यात्विग्भ्यः प्रत्यक्षति" ५६० । "एनमो-
दनम्" कर्कः ।

ब्रा(ब्रा)ह्म न=ब्रह्मण इदम्, तेन मोक्षम् वा लब्ध्वा तिष्ठोपः ।
 १ अकूटमूले तीर्थे, तेन हि तीर्थेन हिजासमं विहित-
 मिति तस्य तत्त्वस्थित्यलम् "माग्वा ब्रा(ब्रा)ह्मेन
 तीर्थेन हिजा नित्यमुपपन्नं भवति" इति मनुस्मृत्यनुसृततः ।

रेखा या पाण्डेद्विषयः । एतद्वाङ्मयमिति ख्यातं
तीर्थमाचमनाय वै स्मृतः । नारदे पुञ्जटा । ब्रह्म-
णोक्ते अष्टादशपुराणान्तर्गते श्मशानपुराणभेदे न० ।
४ विवाहभेदे ५ पारदे च पु० । इतरस्त्रयां तदधिष्ठातृकायां
७ वाचि दशोभनतायां ८ ब्रह्मणोक्ते (वामनहाटि) शाक-
भेदे च स्त्री । "वाङ्मयानां गुरुकुलात् विप्रानां पूजयो
भवेत् । नृपाणामन्वयो ह्येष ब्राह्मो धर्मो विधीयते
इति मनुक्ते राज्ञां १० धर्मभेदे पु० । ११ मातृभेदे स्त्री
उत्तीर्णम् । "ब्राह्मो नारायणो तथेति" काण्डवचम् ।
"हृद्दद्याः शरीरं यदप्रमेयं प्रमाणातः । हृद्दि-
क्षीर्णमित्युक्तं ब्राह्मो देवी ततः स्मृता देवीपु० उक्त-
निवेचनायां १२ देव्याश्च स्त्री १३ ब्रह्मसम्बन्धिनिमित्ते त्रि०
स्त्रियां उत्तीर्णम् "एषा ब्राह्मो स्थितिः पार्थ !" गीता ।
सरस्वत्या ब्रह्मजातत्वं च ब्रह्माणोयन्दे दर्शितं तत्त्वं
दृश्यम् । "ब्राह्मो हिमा शरा तिका लघुर्मेध्या च
शीतला । कषाया मधुरा क्वाटुपाकायुक्ता रसायनी ।
स्त्रियां स्मृतिप्रदा कुठपाण्डुमेहाज्वाहजित् । विष-
णोयज्वरहरी तदन्नाण्डुकपण्यपि" भावप्र० ब्राह्मो-
याकस्य गुणा उक्ताः । १४ वाराहीकन्दे १५ हिलभोक्-
कायां स्त्री राजनि० । १६ रोहिण्यां स्त्री १७ नक्षत्रे न०
तयोर्ब्रह्माधिष्ठातृदेवताकत्वात् तथात्वं "रात्रे च पश्चिमे
भागे सङ्गतौ ब्राह्म उच्यते" पितृमहोक्ते रात्रिषेव्यामा-
र्त्तस्थिते चरुणोदयकालात् प्राग्दण्डद्वयात्मकेऽपि काके
पु० १८ ब्रह्मसम्बन्धिदिने २० तन्नामे च अहर्गुणन्दे दृश्यम् ।

ब्रा(व)ह्मक वि० ब्रह्मणा कृतं कुशादि० बुज् । विप्रैः कृते ।

ब्रा(त्र)ह्मगुप्त पु० आयुधजातिवर्गनेदे लिनर्त्तवचयब्दे दृश्यम्
स वर्गो येषां लिनर्त्ता० स्वार्थे छ । ब्राह्मगुप्तीय तत्कार्ये ।

वा(त्रा)क्षय पं स्त्री० वृक्ष वेदं पुत्रं जैतव्यं वा वेत्स्यतीति वा
 क्त्वा "वृक्षणो जाताविति" पा० न टिकोपः वृक्षणो
 छलजातत्वात् वृक्षणोऽपत्यम् वा क्त्वा । विभे जाति-
 भेदे स्त्रियां जातित्वात् ङीष् । श्रृङ्गायां स्त्री ङीप् ।
 "वृक्ष जानाति वाक्ष्यः" इत्थुक्ते श्रृण्वक्त्वात् ति० ।
 वाक्ष्यत्वे वाक्ष्यात्वात्तदेहे तत्पदुल्लजातदेहे क
 वाक्ष्यत्वजातिः स्त्रीक्रियते यथा मोमयद्विक्ती
 भयजातदेहेत्यत्र चिकित्वात् तदत् । तत्र सङ्ख्यजाते देहे
 वाक्ष्यत्वम् यथा नारदहोषादौ । इदानीञ्च वाक्ष्यत्वं
 सत्यसङ्ख्यत्वाभावात् न तथात्वम् । किञ्च कसौ वाच्यार्थो
 विवाहनिषेधादपि न तथात्वम् ।